

תֹּאכְלוּ: ִ וְהִשְׁמַדְתִּי אֶת־פְּמִיתֵיכֶם וְהִכְרַתִּי
אֶת־חַמְנֵיכֶם וְנָתַתִּי אֶת־פְּגְרֵיכֶם עַל־פְּגְרֵי
גְלוּלֵיכֶם וְגַעְלָה נַפְשִׁי אֶתְכֶם: ִ וְנָתַתִּי
אֶת־עֵרִיכֶם חֲרָבָה וְהִשְׁמַדְתִּי אֶת־מִקְדְּשֵׁיכֶם

בְּנִתְיֹכֹן תִּיכְלוּ: ִ וְנַפְשֵׁי
יְת בְּמִתְיֹכֹן וְנַקְצִין יְת
חֲנִיסִיסִיכֹן וְאִתֵּן יְת פְּגְרִיכֹן
עַל פְּגְרֵי טַעֲוִתְכֹן וְיִרְחַק
מִימְרֵי יְתִכֹן: ִ וְאִתֵּן יְת
קְרוּיכֹן חֲרָבָא וְנַפְשֵׁי יְת

רש"י

(7) במתיכם. מַגְדְּלִים וּצְרָנוֹת: חמניכם. מין עזודת אלילים שמעמידין על הגגות, ועל שם שמעמידין צחמה קרויין חמניס: ונתתי את פגריכם. קפויקי רעב היו, ומוניאס ירחס מחיקס ומנשקיס אוחס, וכרסו נקעמט ונפל עליה: וגעלח נפשי אתכם. זה סילוק שכינה (מ"כ פרק ג, ד:): (7א) ונתתי את עריכם חרבה. יכול מאדס, כשהוא אומר והשימומי אני את הארץ, הרי אדס אמור, הא מה אני מקייס חרבה, מעובר וסז: והשימומי את מקדשיכם. יכול מן הקרצנות, כשהוא אומר ולא אריח הרי קרצנות אמוריס, הא מה אני מקייס והשימומי את מקדשיכם מן הגדוליות, שיירות של ישראל שהיו מתקדשות ונעזדות לצא שס. הרי שצע פורעניות, אכילת צשר בניס וצנות, והשמדת צמות הרי שחיס, כרימת חמניס אין כאן פורענות אלא על ידי השמדת הצרניות יפלו החמניס שצראשי הגגות ויכרמו, ונתתי את פגריכם וגו' הרי שלש, סלוק שכינה חרבע, חרצן עריס, שממון מקדש מן הגדוליות, ולא אריח קרצנות, הרי שצע:

05/07/2018

העמק דבר

עובדי ה' באיזה בית כנסת ובית מדרש. וזהו גם כן "בקרי" – מה שאינו עולה על הדעת¹⁵⁵. וכבר איתא במדרש שיר השירים (א,ג): לא מצינו שהתאבלו ישראל אלא כשאמר משה (שמות לג,ג) "כי לא אעלה בקרבך", וכמו שכתבתי בזה בפרשת תשא¹⁷³.

(7א) ונתתי את עריכם חרבה¹⁷⁴: אחר שהשכינה מסתלקת מכלל ארץ ישראל, פנה זיוה, ובוזה יהיו ערי ישראל חרבה¹⁷⁵. והשמומי את מקדשיכם: היה ראוי לומר 'וחללתי את מקדשיכם', וכלשון יחזקאל הנביא (ז,כב) "באו בה פריצים וחללוה".

(סז,א)¹⁶⁶, על כן המה בבית אביהן והאבות הורגין אותן ואוכלין ברעב¹⁶⁷.

(7) את במותיכם¹⁶⁸: זה לא עלה על הדעת¹⁵⁵ שיהא הקב"ה מעניש להסיר את עבודה זרה, שהוא נגד סדרי הנהגת העולם לעזוב הבחירה ביד האדם¹⁶⁹. והיו ישראל סבורים שהקב"ה יהיה מעניש אך אותם עד שבעל כרחם יסור¹⁷⁰ מהם, ויהיו נשוארים על הנהגת מלכת שמים כרצונם¹⁷¹. אבל לא כן מחשבות הקב"ה עמם, אלא מסיר "בחמת קרי" גם הבמות.

וגעלה נפשי אתכם: היינו שלא ישכון בישראל¹⁷², אפילו במקומות שנמצאו

166. זה לשון הגמרא: יתום ויתומה שבאו להתפרנס, מפרנסין את היתומה ואחר כך מפרנסין את היתום, מפני שהאיש דרכו לחזור על הפתחים ואין אשה דרכה לחזור על הפתחים. 167. הרי שני סוגי אכילה, אכילת בשר הבנים כשהם מתים, ואכילת בשר הבנות ע"י הריגתן. 168. רש"י מפרש 'מגדלים ובירניות', כלומר, לא מדובר בפסוקנו על 'במות' לעבודה זרה. אך רבינו מפרש (בעקבות ראב"ע וחזקוני) שהכוונה לבמות ע"ז. 169. כי בחירה חפשית – זה כל האדם, ועיין בזה בהרחבה ברמב"ן לשמות (יג,טז) ד"ה ולטוטפות בין עיניך, החל בקטע 'ועתה אומר לך כלל בטעם מצוות רבות'... 170. יסיר את השגחתו מהם. 171. כפי שכתב רבינו לעיל פסוק ט"ו ד"ה להפרכם את בריתי. 172. רש"י: זה סילוק שכינה. 173. שם ד"ה כי עם קשה עורף אתה. 174. רש"י – מעובר ושב. 175. כי לא כתוב 'והחרבתי את עריכם', ממנו הוה משתמע פעולת הרס מצידו יתברך.

וְלֹא אָרִיחַ בְּרִיחַ נִיחֹחְכֶם: כַּב וְהִשְׁמַתִּי אֹנִי מִקְדָּשִׁיכֶם וְלֹא אֶקְבֵּל בְּרַעְוֹא קִרְבָּן פְּנֹשְׁתֶּיכֶם: כַּב וְאֶצְדִּי

רש"י

(לב) והשמתי אני את הארץ. זו מדה טובה לישראל שלא ימלאו האויצים נחת רוח באלהם, שתהא שוממה מיושניה:

העמק דבר

מכאן דרשו חז"ל במגילה (כח,א) 'קדושתן אף כשהן שוממין'¹⁷⁶, שלא יתחללו הבניינים¹⁷⁷, כמו כלי קודש¹⁷⁸, וכדאייתא במסכת עבודה זרה (נב,ב) מקרא דיתחזקאל הנ"ל¹⁷⁹. מה שאין כן קדושת בתי כנסיות ובתי מדרשות אינו מתחלל אלא שומם. וְלֹא אָרִיחַ בְּרִיחַ נִיחֹחְכֶם¹⁸⁰: דאע"ג דהמקדש שומם, מ"מ אפשר דישאר המזבח במקומו ולהקריב עליו, וכמו שהיה באמת בתורבן בית שני, דמזמן חורבן הבית עד

חורבן ביתר – שאז נחרש ההיכל ונהרס המזבח – היה עוד המזבח קיים, והקריבו עליו פסחים, כדאייתא בסנהדרין (יא,א) שהיו אז מעברין את השנה בשביל פסחים¹⁸¹. מ"מ "לֹא אָרִיחַ וְגו'"¹⁸². אבל רק פסחים הקריבו ולא כתיב ביה "ריח ניחוח", מה שאין כן כל הקרבנות כתיב "ריח ניחוח"¹⁸³: בחטאת¹⁸⁴ בפרשת ויקרא (ד,לא), ובבכור¹⁸⁵ בפרשת קרח (במדבר יח,ז)¹⁸⁶, ומעשר¹⁸⁷ הרי הוא

176. משנה: ועוד אמר רבי יהודה, בית הכנסת שחרב, אין מספידין בתוכו... ואין עושין אותו קפנדריא, שנאמר "והשימותי את מקדשיכם" – קדושתן אף כשהן שוממין. 177. חז"ל דרשו מפסוקנו גם לענין בתי כנסיות ומדרשות, הואיל וכתוב בלשון רבים "מקדשיכם". 178. שכן נתחללו. 179. אמר רב פפא, התם קרא אשכח ודריש (רש"י: דמדאורייתא אסירי אפילו להדיוט) דכתיב "באו בה פריצים וחללוה" (רש"י: מכיון שנכנסו עובדי כוכבים להיכל, יצאו כליו לחולין, וכיון דנפקי לחולין קנינהו בהפקירא והוו להו דידהו, וכשנשתמשו בהם לעבודת כוכבים נאסרו). 180. קשה לרבינו, אם אין בית מקדש במילא אין קרבנות, ולכן אין "ריח ניחוח". 181. תנו רבנן, אין מעברין את השנה אלא אם כן היתה צריכה מפני הדרכים ומפני הגשרים ומפני תנורי פסחים (רש"י: שזולין בהם פסחיהם)... 182. כלומר, לא יוכלו להקריב קרבנות. ואע"פ שקרבן פסח כן הקריבו – אבל רק פסחים הקריבו... 183. "ריח ניחוח" מציין את המהות השרשית של תורת הקרבנות. משום כך כתב הרמב"ן את השגותיו הידועות על שיטת הרמב"ם במורה נבוכים אודות טעם מצות הקרבנות (להרחיק את ישראל מפולחן עבודה זרה) בחומש ויקרא, לא בהקדמה, אלא בפסוק ט' לפרק א' ד"ה אשה ריח ניחוח לה'. לדעת רבינו קרבן פסח הוא יוצא מן הכלל באשר לא מצינו אצלו "ריח ניחוח". עמדה זאת עולה בקנה אחד עם שיטת הרמב"ם הנ"ל לפחות גבי קרבן פסח, ואף תואם את לשון המכילתא (לשמות יב,כא) "משכו" – מעבודת כוכבים והדבקו במצוה (עכ"ל). ועיין עוד בזה דברי נועם אצל בעל 'תורה תמימה' שם סעיף קפ"ח. לפי דברי רבינו מתורצת הקושיא האלימה על שיטת הספורנו שרק כתוצאה מחטא העגל נצטוינו ב'משכן, כליו, משרתיו וזבחי' (עיין ספורנו בהרחבה לויקרא יא,ב), והרי נצטוינו בקרבן פסח עוד לפני חטא העגל! אלא לרבינו אתי שפיר, באשר קרבן פסח אינו בסוג של "אשה ריח ניחוח לה'" (ועיין עוד בזה בהרחבה בספרנו 'פשוטו של מקרא' מדור ה' פרקים 1 (א) 1 (ב)). 184. כלומר, אפילו בקרבן חטאת, שהיה מקום לומר אל יחטא ואל יביא קרבן, גם שם מצינו "ריח ניחוח". יצויין כי "ריח ניחוח" כתוב אך ורק אצל חטאת היחיד ("ואם נפש אחת תחטא בשגגה מעם הארץ") ולא אצל כהן משיח/קהל/נשיא. יצויין עוד כי שם כתוב "ריח ניחוח" ולא "אשה ריח ניחוח" כמו אצל שאר הקרבנות. 185. אפילו בבכור נאמר "ריח ניחוח", אף שנצטוינו עליו לפני צאתנו ממצרים (שמות פרק יג), ושם בציווי המקורי אין זכר ל"ריח ניחוח", מ"מ לאחר מכן הוזכר "ריח ניחוח". 186. שם כתוב "אשה לריח ניחוח לה'". 187. מעשר בהמה אע"פ שלא מצינו "ריח ניחוח", מ"מ הרי הוא כבכור.

אָנָא יְת אַרְעָא וַיְצַדִּינָן עָלֶיהָ
 בְּעֵלֵי דְבְבֵיכֹן דִּיתְבֹּן בְּהַ:
 הַיְשָׁבִים בְּהַ: דַּג וְאַתְכֶם אֲזָרָה בְּגוֹיִם

רש"י

(ג7) ואתכם אזרה בגוים. זו מדה קשה, שנשטפה שזני מדינה גולים למקום אחד רואים זה את זה ומתנחמין, וישראל נזרו כצמורה, כאלס הזורה שעורים שנפס ואלן אחת מהן דנזקה צמצירתה:

העמק דבר

כבכור. משום הכי לא הקריבו בחורבן בית המקדש משום דכתיב "ולא אריח בריח וגו'". ועיין מה שכתבתי עוד בזה בספר דברים בפרשת "שמור את חודש האביב" (טז, ג ד"ה לחם עוני).

(הרחב דבר: והיינו דאיתא במסכת מכות (יט, א): והכא בבכור שנזרק דמו, וחרב הבית, ואיתקוש בשרו לדמו. ופירשו התוספות דמיירי דנחרב המזבח. וא"כ עיקר חסר, ולימא דנהרס המזבח. אלא כדברינו, ומתחילה מיירי באופן דלא חרב הבית, אלא שאין בית מחמת שבונים אותו, כמו בימי הורדוס, ואז קדושה ראשונה קדשה לעתיד לבוא. אבל בזמן שחרב הבית, אפילו המזבח קיים, אי אפשר להקריב שום קרבן שהוא לריח ניחוח¹⁸⁷, עד שתהיה הערה מן השמים ורשיון מאומות העולם לבנות בהמ"ק¹⁸⁸, אז אפילו בבנין המזבח לבד יהא אפשר להקריב קרבן, שאז סרה הקללה "והשמותי את מקדשיכם", וממילא סרה הקללה "ולא אריח".

187. משמע שקרבן פסח ניתן להקריב. 188. עיין היטב בדבריו אלו של רבינו. 189. שבכל מקום שכובשים מגלים משם את תושבי המקום. 190. ע"פ דברי רבינו להלן נראה שפסוקנו מדבר על תקופת חורבן בית ראשון. 191. באוכלוסיות אחרות מארצות שונות. 192. ז"ל התנ"כ בד"ה והשימותי אני את הארץ: זו מידה טובה, שלא יהו ישראל אומרים 'הואיל וגלינו מארצנו, עכשיו האויבים באים ומוצאים עליה נחת רוח'. שנאמר "ושממו עליה אויביכם היושבים בה" – אף האויבים הבאים אחרי כן לא ימצאו עליה נחת רוח (עכ"ל). ואמנם זוהי תופעה שלא היתה לה אח ורע בתולדות האנושות, שחבל ארץ בעל ערך אסטרטגי כה גדול (המחבר בין אסיה ואפריקה אל מול פני אירופה) נשאר למשך אלפיים שנה בלי אף אומה שהתיישבה בה ישיבת קבע. 193. שלא כדעת רש"י שתכלית הפיזור מעט כאן ומעט כאן היא שלא יראו זה את זה ויתנחמו, אלא (ע"פ רבינו) כדי שיהיה קשה להם לשוב. 194. חידוש רבינו קא תזינא הכא, שמטרת הפזורה (לעומת ההגליה כמו שהיתה בבבל) היא למנוע אותה התארגנות הדרושה כדי 'לעלות בחומה' כדי לשוב ארצה, אף כאשר אין בה אומות אחרות בישיבת קבע (עיין בקטע הבא). והשוה יתזקאל (לו, יט) "להפיץ... לזרות

א מ"י ע"ב תלמוד
ב תלמוד ה"ה

גליון הש"ס

ממ"ח תוס' (המשך
ממ"ח) אינן בהגלות
מנחה וכו' דאבות
דוקא ע"ב מנחה
מנחה זו ע"ב פירוש
ד"ה פנימה המנחה ואלו
פירג בקוץ נעשת פנימה
המנחה לאל פירג הוא
(ו"י):

שיטה מקובצת

ל"ה הוהא ובבית ג' ע"ב
חייב האילו ליש: [ג] י"ב
א"ר יבנה דבית רבוע אל
ארבעת רבועי ותיבא
ההיראה שתיש עשרה
לכל ותיבא אמה נמקח:
[ג] מדר י"ב אמה לכל
ר"ח: [ג] נאמר א"ר החצר
מאה אמה וכו' ותיבא
אמה אפטר: [ג] מסך
פחה השער: [ג] התיבא
סביב מה: [ג] גרולת של
תוכה תוכה: [ג] סביב
מן המערכה: [ג] לפי
שולחן ערוך ה' לו
ומקפין וכו' וכו' סביב:
[ג] מרת ותיבא אמה
ד' רבועי הימין עשרה
שלמה מוכח נחשת כ'
אמה ארבע וכו' אמה רחב
ושל אבנים היה רופי
שהיה לעולה חתח מוכח
הנחשת של משה קרא לו
מוכח הנחשת וישנים
על עשרים וקרא אבנים
[המשך:] קרא כמו
ההיראה שתיש עשרה
א"ר כחשת עשרה רחב
ראבנות מיערה אפטר
מכובד בית שני חלק
עשרים על עשרים לארבע
לכ' רבועות ותיבא
חלקיהו נמקח: [ג] מאה
אמות א"ר: [ג] א"ר
עולות לוי: [ג] ומנחה
קרבנות ההוא יומא
אלא למתא הנחשת
רמשה
אקמר:
[ג] וסילקו: ס"א וקרא
ע"כ פסול כהן שאומר
לחייבו על כהן ננס הוא
ועל לעבודה וסילקו
ונגזר ופסול חילוף מוכח
אבנים הוא שגמיר קדש
את חוק החצר לרבי: כ'
כ"ח אבנים למוכח כ'
שעשה את הערלה כ'
מוכח של משה ננס
רפול לפי שלא היה
אחר לרוב עולות של
ארתו היה שגמיר
דבריה הימים כי מוכח
הנחשת של משה עשה
שלמה חתתי מוכח
אחר קטן מהלל
(שפיר: [ג] מה' ופסול
לעבודה: [ג] לעבודה
לאמר אינו ר"ל אדם
אחר לחייבו פלוני ננס
ופסול לעבודה אלא
ופסול לעבודה ד"ר אקמר
לה: [ג] ו' רוחב:
[ג] הרצועות. ס"א

נ"מ:

ההיכל פטור דליתו ראו לפתח אהל מועד ^א דמחוסר מעשה וכו' זה
ועוד אמרין בפ"ק דמס' ע"ו (דף י"ג): דלמ הקדש והמרים והערך
זומן הזה בטהה חקקר דיינו נושע דלת בפניה והיא ממה מאלה
כדלמחא הים ופריך וינשחטניהו מישחטו פ"י בקונוטרם משום שמוצי
חוז לא מחייב דמייירי נקדשי ב"ק
היבית דלון חייבין משום שמוצי חוז
כדמוכח לקמן (דף ק"ג): ופריך שני
שערי (ויחמ' דף ס"ג): וקשה לרי נקדשי
ב"ק היבית ^א ממאי פריך וינשייה
גיטורא ^א ומשני פשטי נגדלה כמטיל
חוס נקדשים ^א וילכא למימר דש
אומר מניל מוס קף נגדמה תמימה
לקדשי ב"ק היבית כדלמחא המפתים
תמימים נקדח היבית אינו וילכא מדי
מוצה לעולם דהיינו מדרבנן משום
קנס כדמוכח פירק הנמנות והנסכים
(נמנות ק"ה). לקדמך משום דלא שפתי
תמימים תקנו שיהיו למוצה לכך נראה
דמייירי נקדשי מוצח ולא מחייבי משום
אלא מוצח או משום דקמו ראו או
משום דמחוסר ומן דוחק לומר דהיה
דמס' ע"ו כמ"ד חוסרו הנמנות דלא
סמך מתמימן לקמן (דף ק"ג): דירושלים
אלא תמירה איתר וע"פ דמגילה (דף י'
פריך מינה ^א לרי יומנן דלמך שמעתי
שמתריבין צבת חונוי ונראה לתרץ
ד' יומנן דמחייבי לקמן מעלה צמון
מרי בעהעלה קערת ללא ממוסר
מעשה כדלמך בשמעתי מוצח שנעקר
מקטירין קערת במקומו ^א כ"ג בעהעלה
נמנה שקמלה ככלי שרמ צפנים
על עשרים וקרא אבנים דוקא
נע"י מוצח כדכתיב וצמת עליו וימלא
השמה הא דנקט ר' יומנן מעלה צמון
הוא ולא נקט שומט צמון היה וכן
לתרץ דר' יומנן כרבי יהודה ^א דשרי
מכאן בלפני העורה ללא מיסחגר
דלשרי רבי יהודה נעשה שהמוצה
פסול אלא נעשה שהמוצה כשר ועוד
כ"ג לתרץ דלקמן ר' יומנן מייירי המוצח נמקומו והעלה צמון
כיון שקדשי לעמוד לנא ^א והיה דפ"ק דע"ו (דף י"ג): יש להקשות
נקדשי ב"ק היבית אמאי נושע דלת בפניה לרנא וינשחטניה או נשייה
גיטורא אלא פ"י רבינו הקדוש דמדרכנן אסור להטיל בהם מוס גזירה
אטו קדשי מוצח כדלמך בראשית הגז (מילין דף ק"ה). דקדשי ב"ק היבית
לאקרינן בגזירה ועבודה גזירה אטו קדשי מוצח וכו' כי לישכ פ"י נשייה
דפריך נקדשי ב"ק היבית וינשחטניה משחטו ונשייה גיטורא ומשני נראה
כמטיל מוס דלסבור גזירה אטו קדשי מוצח וכו' מאז עוממ פטרין
שלמים שחטנן ^א קודם פתיחת דלתות ההיכל ^א בחוץ ^א (ועל דף ס"ג):
והלא צפנים כי הווא חס עלו לא ירדו לפי מה שפי' אקוטרם לקמן
[ג] קודם שיעמידו לויס את המשכן ולחמר שפירקו לויס את המשכן
דשלמים דוקא נע"י פתיחת דלתות ההיכל ולא שאר קדשים וכיון דשאר
קדשים שחטנן א"כ שלמים נמי אלו עלו לא ירדו ויחייב צמון כמו ה"ל
והואל ששטרן חוז למונן וחוז למקומו דמייב עליהן בחוץ והואל
ומתקבל צפנים ו"ל דהתם מייירי בעהעלה דכיון שבעהעלה נעשית
צפנים כהלכתה מייביב בעהעלה כיון דמתקבל צפנים אצל הכא דלון
שלמן בחוץ חייב בעהעלה ראויה לפנים לכתחילה אצל אלו קדשים אינו
לשמן לפנים לכתחילה: ^א **ה"א** אוקינן א"הו. וגבי שומינן פתי' נצברות
(דף מה). חוקן והא דלמך ^א (גאלה הדגים רבה) חייס כלכס הייס קל
וומור מפרים שהתנדט הנשיאים לשאת הארון צמדבר שמו עד שלמה
הקרינן לגובה הורחא עשה הימה: **וה"א** כבר נאמר א"ה עולות
יעשה שחטנן של מלך ליה דלמונח הנחשת ^א לקאמר ה"א ^א מוצמנת
הו כדלמך לקמן (דף ס"ה): של נוצ ושל נצבון וגדול היה ו"ל דסמך אקדש
עשר אמות. מימה כיון דליכא היקשא גזירה שוה דרעט למה ליו:
קאמר וה"ה לכל החלך וקשה לר"מ היי מני למימר דלגובה קמי והא
ממשים אמה וחלך כן מפרש ממש עשרה אמה קלעים לכתף שאלל

קדשי קדשים פרק ששי זבחים

מסורת הש"ס

א ואלו הוהא כתיב ג"פ
ב (נמנות וכו': [ג] ג' י"א
יב"ד, ד) לחמך עשר
מיטה הלל ילמ
פלקוט: [ג] י"א א"ר
ההדר טאה במטה
דוקדוה חמיש אמות
אפטר כ"י ל"ל י"ק
ו (נמנ' ל"ג, ו) עיין
ר"ק: [ג] י"ק: [ג] י"א
מאה וכו' א"ר: [ג] י"א
לוקמן י"ק: [ג] וי"ש
דמחוסר מעשה גדול ועוד
כ"י י"ק: [ג] י"א ל' י"ל
יפח ע"ש: [ג] ס"ל
ד"ר י"ק: [ג] עיין י"ק
ה"י
ו (דף נ"ה לוח אל
הוא סימנא דממנל דר' ד'
היה חמ' עמולל מיהא
דף ס"ג, א) ע"ר ע"ל
[ג] י"ל ממנל רבה כד'
ס"ה פ' י"ב: [ג] עיין
ד"ר י"ק: [ג] י"ב.

תורה אור השלם

א) ויבדק הקהל ויענה
לפניה שם כי היא
הקפדה הגדולה אלה
עולות עקבה שלמה על
הקפדה ההוא:
ובס"א א' כ"ג
ג) וישית את הקפדה
ע"י ששים קמח אבות
א"ר ותיבא אמות רחב
רבעו יהיה הקפדה
והשלם אמות קפדה:
ובס"א א' כ"ג
ד) והאריאל שתיים
עשרה א"ר בשתיים
עשרה רחב רבעו אל
א"ר רבעו:
ובס"א א' כ"ג
ה) א"ר א"ר א"ר
רביעו רבעו יהיה
אפטרם קפדה מנפשו
קפדה: [ג] וי"ש כ"ג
ו) א"ר הקדש מאה
במאה וירחב החמישים
במאה וקדקוה חמש
אפטר שש פשוט
אפטרם קפדה:
ובס"א א' כ"ג
ז) א"ר קלעים חמש עשרה
א"ר אל דפתיה
עמיתיה שלמה
א"ר י"ב: [ג] עיין ד'
ובס"א א' כ"ג

ליקוטי רש"י

והאריאל שתיים
עשרה. א"ר מקום
המערכה היה עשרים
ולחצה על עשרים ורבע
וזהו י"ב צ"ב. אל לרבעת
רבעי. שמתכנס מות המנחה היה
ע"כ על מה נמנל א"ה כ' כ"ח
מקום הקרנות אמה מה ואמה מזה נמנל עשרים ושש על עשרים ושש מקום חלון רגלי ההימים אמה מזה ואמה מזה
כ"ל על כ"ד מקום המערכה ויחזיקל מ"ט. א"ר ע"ה המושבין וכו'. קבלת הלחך משעתו וכו'. א"ר מוצח. א"ר ע"ה
אמת והדלף למוצח קלעים על עשר אמות רחב ומה לוי מקיים ואלו אמות קומתו (נמנות כו) משפט סוכה ולמעלה ומה
לוי מקיים וקומתו משפט קלעים מוצח ולמעלה כן מפרשים בנמנות (טו): שהיו הקלעים ממש עשרה אמות (נפסו כצ.)

הערים

רבעי. שמתלמנעו הוא מודד ^א ל"ב רוח הרי כ"ד על כ"ד כן מפרשים בנמנות וכן ע"כ משפט מות המנחה היה
ע"כ על ל"ב עולה אמה ומה וזו הסיכר נמנל לשון על עולה אמה ומה ומה נמנל א"ה כ' כ"ח
מקום הקרנות אמה מה ואמה מזה נמנל עשרים ושש על עשרים ושש מקום חלון רגלי ההימים אמה מזה ואמה מזה
כ"ל על כ"ד מקום המערכה ויחזיקל מ"ט. א"ר ע"ה המושבין וכו'. קבלת הלחך משעתו וכו'. א"ר מוצח. א"ר ע"ה
אמת והדלף למוצח קלעים על עשר אמות רחב ומה לוי מקיים ואלו אמות קומתו (נמנות כו) משפט סוכה ולמעלה ומה
לוי מקיים וקומתו משפט קלעים מוצח ולמעלה כן מפרשים בנמנות (טו): שהיו הקלעים ממש עשרה אמות (נפסו כצ.)

אמת קומתו א"ר הן היקשא לאר אגובה רמובח קאי אלא אגובה דקלעים כרפיה ובה לתרץ קשייתו של רבי יהודה
שחוקה מן הפסוק דכתיב כי קלעי אמות לפיכך בא לתרץ ולומר רמה משכן עשר אמות וליפידך לא היה נראה הכהן מבחוץ. מהר"ם: [ג] לוח קפדה מורה רחב חמישים אמה:

מלא בדברי רבינו כי רחוק מעליו דפשתא דמילתא משמע דטעי עדיף לומר דטיפא ליליה דרישא קאי מלמירא דטיפא לא היו בנוגה דרישא:

יח וכן המולק את העוף בחוץ פטור וכו' עד סוף הפרק, משנה (דף ק"א.) ש. ועל מה שכתב רבינו שהשמיטה במוך כשירה והרי היא כמליקה בפנים כמב

הראב"ד זה הטעם אין בו טעם אלא של חייב הכמוז בעוף אלא מה שחייב בבהמה ע"ל. ולא ידעתי לנכון לדבריו שהרי ע"כ חייב בעוף מה של חייב בבהמה שהרי מלק בפנים והעלה במוך בעוף חייב ובהמה פטור ושחט בפנים והעלה במוך בבהמה חייב ובעוף פטור:

פי"ט א אין המעלה בחוץ חייב עד שיעלה לראש המזבח וכו'. משנה פרק השוחט ומעלה (דף ק"א.) ופסק כמ"ק: ואינו חייב עד שיעלה לשם וכו'. שם במשנה המעלה להדיט פטור ובגמרא יליף לה מדמכתי ואל פתח אהל מועד לא יביאנו לעשות אותו לה':

ב אינו חייב אלא על העלאת דבר הראוי לאשים ולמזבח וכו'. נלמד ממה שיצא בסמוך. ובפרק השוחט ומעלה (דף ק"ט.) דריש מדמכתי ואל פתח אהל מועד לא יביאנו כל המתקבל בפתח אהל מועד חייבים עליו בחוץ: **ג מכאן** אמרו הוורק את הדרם. בפ"ק דזבחים (דף ד'.) מה לזביחה וזריקה שכן עבודה ויחיבין עליה במוך. ומ"ש או המקטיר איברי עולה או אימורין או קומץ או לבונה או קטרות או מנחת כהנים או מנחת נסכים. משנה בפרק השוחט ומעלה (דף ק"ט.). ומ"ש או המנסך ג' לוגין יין או מים בחוץ חייב. שם בדרישה ומשמע הכריחה שנסך מים זה יאה בחג וכן פירש"י ורבינו קילר במוך:

ד אבל הוורק שירי הדרם בחוץ וכו'. שם (דף ק"ט.) במשנה רבי נחמיה אומר שירי הדרם שהקריבין בחוץ חייב משמע דמ"ק פטור ואמרינן בגמ' (דף ק"א.) השאל דלמיר רב אלא וכו' מלוקקת ואי שירים מעבדין בשירים הפנימיים אבל בשירים החיצוניים דברי הכל לא מעבדין כי קאמר רבי נחמיה בשירים הפנימיים ואל"ל למ"ק דר' נחמיה אפי' שירים הפנימיים שהקריבין בחוץ פטור. ועוד דבפ' איזהו מקומן (דף ג"ב.) מסיק רב פפא דכ"ע בין ר"א בין ר"י שמעאל שירים אין מעבדין ומתיר המס לשחטויי מנה דקטר שירים מעבדין. ומה שכתב וכן המנסך יין או מים פחות משלשה לוגין בחוץ פטור וכו'. נלמד מדרישה שכתבתי בסמוך. ומ"ש וכן המעלה מבשר חטאת מבשר אשם וכו' פטור.

משנה ג' נהרה דזבחים (דף ק"ב.): **ה המעלה** את הבתחה כולה בחוץ חייב וכו'. משנה פ' השוחט ומעלה

(דף ק"ט.): המקריב קדשים ואימוריהם בחוץ חייב ובגמרא (דף ק"ב.) אמאי והא אכילת חליה ופירש"י שהבשר אינו ראוי להקטר חוץ בין אימורים למערכה ודכותה בפנים לאו העלאת היא דתתמנה אחר על העולם אשר על האש אחר שמואל בשהפך וכו' רב אמר מין חביתו אינו חוץ ופסק כרב דלהלכתא כוותיה לגבי שמואל באיסורי ואע"ג ד' וחתן אמר אפילו שלא הפכן הא מני ר"ש היא ולא חיישי ליה דהא משום דמוקי למתניין כימילתה וקריב הדבר שאף הוא לא אמריה אלא לומר דאפשר לאוקומי מתניין

הכי ולא לומר ששהא הלכה כימילתה: ומ"ש אבל המעלה מנחה שלא נקמצה פטור וכו'. משנה ובגמרא שם: **ו היוצק** והבולל והפותר וכו'. משנה ובגמרא בפרק דזבחים (דף ק"ב.): **ז פרה** אדומה ששרפה חוץ ממקום שריפתה וכו'. משנה שם: ומ"ש אחר שהתורה עליו. נחמל בפרק זה: אבל קדשים פסולין שהיה פיסולן בקדש וכו'. משנה בפרק השוחט ומעלה:

ח כל דבר שחייבין על העלאתו בחוץ וכו' כיצד הקומץ או לבונה והאימורין וכו' ואינו חייב על החסר. משנה ובגמרא שם (דף ק"ט.): ומ"ש

פי"ט א אין המעלה בחוץ כו'. גרסינן בפ' פרת מטואל (דף ק"ג.): קרבן שומע אני אפילו קדשי נדק נביט מ"ל ואל פתח אהל מועד לא הביאו ע"כ. ועיין שם בדריש שהביא שני פירושים ודחה הפירוש האחד שאמר שהטעם הוא משום דה"ב דה"ס בעלי מומין ועיין שם במס' ופס"י דימות (דף ס"ג.): הוצאת ברייתא זו וגם שם רש"י דמה אומן הפירות ועיין שם במס' אף בפ"ק דממונה (דף י"ד.) כתב רש"י הפירות הדמיו ועיין בקרבן אהרן בפ' שחטי מוך, ולא לאמי

מקרא דלא שחט ולר"ע מקרא דדס יתשז שחטות העוף ומיעט המליקה לר"ע מאו ישחט ולר"י ישמעאל מנחה כדליתא בר"פ השוחט ומין הר"א טעם ליה מפני שלא רצה הכמוז לחייב בשחטות חוץ אלא מה שחייב בבהמה דהיינו השמיטה דוקא. זו היא כוונת הר"א ז"ל לע"פ שהרב בעל כ"מ ז"ל כתב שלא זכה להניח כדלמיבא. ואמר הדברים שכתב בהשגה הקודמת ג"כ הם מבוטאים:

פי"ט ג שנאמר לא יביאנו לעשות אותו וכו'. קשה קצת

בדרישה לא אמרה שם (דף ק"ט.) לרבות אלו [אלא מפסקין] שנאמר ואל פתח אהל מועד לא יביאנו כל הבל אל אהל מועד חייבין עליו בחוץ אבל לא הביאו פסוק זה שם אלא לרבות הדיון שכתב רבינו ז"ל למטה כגון הלא ויביאנו והטמא וכו' וכן רבינו ז"ל למטה הביאו מדרשה מלעשה לה' אבל רש"י ז"ל לא פירש אלא מלעשות לבד משמע הראויין לעשות ולשון הכריחה נאות יותר לפירוט רש"י ז"ל:

ט כיצד הקומץ כו'. נראה דרבינו ז"ל פסק כר' יוסי דלמיר בפ' השוחט (דף ק"ט.) אינו חייב אלא אחרת וכו' יומין דלמיר דבארבעה ומשנה איברים מודה ר' יוסי וכמו שכתב הגמ"מ והדין עמו דלהלכה כר"י לגבי ר"ש ור"ש גרסינן ולא ר' ישמעאל מדע ק"ל דלכ"ע פ"ק דר"י אים ליה דמוקטרי פנים שחטור

ולמזבח כגון העולה שנאמר אשר יעלה עולה או זבח מה עולה שראויה לאשים אף כל שראוי לאשים הוא שחייבין על העלאתו בחוץ: **ג מכאן** אמרו הוורק את הדרם או המקטיר איברי עולה או אמורין או קומץ או לבונה או קטורת או מנחת כהנים או מנחת נסכים או המנסך שלשה לוגין יין או מים בחוץ חייב שנאמר לא יביאנו לעשות אותו כל המתקבל בפנים חייבין עליו בחוץ: **ד אבל** הוורק שירי הדרם בחוץ אפילו שירי דמים הפנימיים פטור. שזריקת שירי הדרם שירי מצוה הם ואינן מעבדין. וכן המנסך יין או מים פחות משלשה לוגין בחוץ פטור בין בחג בין בשאר ימות השנה. *הואיל וחסר השיעור הרי אינן ראויין להתקבל בפנים. וכן המעלה מבשר חטאת מבשר אשם מבשר שלמים בין של יחיד בין של צבור משירי מנחות משתי הלחם מלחם הפנים בחוץ פטור. שכל אלו ראויין לאכילה לא לאשים: **ה המעלה** את הבתחה כולה בחוץ חייב מפני האימורין. ואע"פ שלא הפרישן אין בשר הזבח הוציא. וכאילו הקטיר האימורים בפני עצמן. אבל המעלה מנחה שלא נקמצה פטור. שאין הקומץ ברור ומובדל. קמצה וחזר קומצה לתוכה והקריב כולה בחוץ חייב: **ו היוצק** והבולל והפותר והמניף והמגיש והמסדר את השלחן והמטיב את הנרות והקומץ והמקבל דמים בחוץ פטור. לפי שכל אחד מאלו אינו גמר עבודה ונאמר אשר יעלה עולה או זבח. מה העלאתה שהיא גמר עבודה אף כל שהוא גמר עבודה חייבין עליו: **ז פרה** אדומה ששרפה חוץ ממקום שריפתה. וכן שעיר המשתלח שהקריבו בחוץ אחר שהתורה עליו פטור. שנאמר ואל פתח אהל מועד לא יביאנו כל שאינו ראוי לבא אל פתח אהל מועד אין חייבין עליו. אבל קדשים פסולין שהיה פיסולן בקודש אם העלה מהן בחוץ חייב. כיצד כגון הלן והיוצא והטמא ושונפסל במחשבת העובר שכולן נשרפין כמו שיתבאר בהלכות פסולי המוקדשין. אם עבר והעלה מהם בחוץ חייב שנאמר לעשות אותו לה' כל הנעשה לה' חייבין עליו ואלו נעשו לשם: **ח כל** דבר שחייבין על העלאתו בחוץ כיון שהעלה ממנו כוית בחוץ חייב. בין שהעלה בפנים תחלה ושייר ממנו כוית והעלהו בחוץ. בין שהניח הכל בפנים ולקח ממנו כוית והעלהו בחוץ. אבל אם חסר אותו דבר הקרב כל שהוא בפנים והעלה שאריתו

בחוץ פטור: **יח וכן** המולק את העוף בחוץ פטור. ואם העלהו פטור. מלק בפנים והעלה בחוץ חייב על העלאתה.

שחט בפנים והעלהו בחוץ פטור שלא העלה אלא דבר שאינו ראוי לקרב.

*שחט את העוף בחוץ והעלהו בחוץ חייב שחט שהשחיטה בחוץ כשירה

והרי היא כמליקה בפנים: **השגת הראב"ד** *שחט את העוף בחוץ וכו'. א"ל זה הטעם אין בו טעם אלא של חייב הכמוז בעוף אלא מה שחייב בבהמה:

פרק תשעה עשר

א אין המעלה בחוץ חייב עד שיעלה לראש המזבח שיעשה בחוץ. אבל אם העלה על הסלע או על האבן פטור. שאין קרוי קרבן אלא על המזבח ואף על פי שהוא בחוץ שנאמר ויבן גח מזבח. ואינו חייב עד שיעלה לשם שנאמר לעשות אותו לה' עד שיתכוין לשם: **ב אינו** חייב אלא על העלאת דבר הראוי לאשים

ולמזבח כגון העולה שנאמר אשר יעלה עולה או זבח מה עולה שראויה לאשים אף כל שראוי לאשים הוא שחייבין על העלאתו בחוץ: **ג מכאן** אמרו הוורק את הדרם או המקטיר איברי עולה או אמורין או קומץ או לבונה או קטורת או מנחת כהנים או מנחת נסכים או המנסך שלשה לוגין יין או מים בחוץ חייב שנאמר לא יביאנו לעשות אותו כל המתקבל בפנים חייבין עליו בחוץ: **ד אבל** הוורק שירי הדרם בחוץ אפילו שירי דמים הפנימיים פטור. שזריקת שירי הדרם שירי מצוה הם ואינן מעבדין. וכן המנסך יין או מים פחות משלשה לוגין בחוץ פטור בין בחג בין בשאר ימות השנה. *הואיל וחסר השיעור הרי אינן ראויין להתקבל בפנים. וכן המעלה מבשר חטאת מבשר אשם מבשר שלמים בין של יחיד בין של צבור משירי מנחות משתי הלחם מלחם הפנים בחוץ פטור. שכל אלו ראויין לאכילה לא לאשים: **ה המעלה** את הבתחה כולה בחוץ חייב מפני האימורין. ואע"פ שלא הפרישן אין בשר הזבח הוציא. וכאילו הקטיר האימורים בפני עצמן. אבל המעלה מנחה שלא נקמצה פטור. שאין הקומץ ברור ומובדל. קמצה וחזר קומצה לתוכה והקריב כולה בחוץ חייב: **ו היוצק** והבולל והפותר והמניף והמגיש והמסדר את השלחן והמטיב את הנרות והקומץ והמקבל דמים בחוץ פטור. לפי שכל אחד מאלו אינו גמר עבודה ונאמר אשר יעלה עולה או זבח. מה העלאתה שהיא גמר עבודה אף כל שהוא גמר עבודה חייבין עליו: **ז פרה** אדומה ששרפה חוץ ממקום שריפתה. וכן שעיר המשתלח שהקריבו בחוץ אחר שהתורה עליו פטור. שנאמר ואל פתח אהל מועד לא יביאנו כל שאינו ראוי לבא אל פתח אהל מועד אין חייבין עליו. אבל קדשים פסולין שהיה פיסולן בקודש אם העלה מהן בחוץ חייב. כיצד כגון הלן והיוצא והטמא ושונפסל במחשבת העובר שכולן נשרפין כמו שיתבאר בהלכות פסולי המוקדשין. אם עבר והעלה מהם בחוץ חייב שנאמר לעשות אותו לה' כל הנעשה לה' חייבין עליו ואלו נעשו לשם: **ח כל** דבר שחייבין על העלאתו בחוץ כיון שהעלה ממנו כוית בחוץ חייב. בין שהעלה בפנים תחלה ושייר ממנו כוית והעלהו בחוץ. בין שהניח הכל בפנים ולקח ממנו כוית והעלהו בחוץ. אבל אם חסר אותו דבר הקרב כל שהוא בפנים והעלה שאריתו

בחוץ פטור: **ט כיצד** הקומץ או לבונה והאימורין וכו' ואינו חייב על החסר. משנה ובגמרא שם (דף ק"ט.): ומ"ש

פי"ט א אין המעלה בחוץ כו'. גרסינן בפ' פרת מטואל (דף ק"ג.): קרבן שומע אני אפילו קדשי נדק נביט מ"ל ואל פתח אהל מועד לא הביאו ע"כ. ועיין שם בדריש שהביא שני פירושים ודחה הפירוש האחד שאמר שהטעם הוא משום דה"ב דה"ס בעלי מומין ועיין שם במס' ופס"י דימות (דף ס"ג.): הוצאת ברייתא זו וגם שם רש"י דמה אומן הפירות ועיין שם במס' אף בפ"ק דממונה (דף י"ד.) כתב רש"י הפירות הדמיו ועיין בקרבן אהרן בפ' שחטי מוך, ולא לאמי

הכי ולא לומר ששהא הלכה כימילתה: ומ"ש אבל המעלה מנחה שלא נקמצה פטור וכו'. משנה ובגמרא שם: **ו היוצק** והבולל והפותר וכו'. משנה ובגמרא בפרק דזבחים (דף ק"ב.): **ז פרה** אדומה ששרפה חוץ ממקום שריפתה וכו'. משנה שם: ומ"ש אחר שהתורה עליו. נחמל בפרק זה: אבל קדשים פסולין שהיה פיסולן בקדש וכו'. משנה בפרק השוחט ומעלה:

ח כל דבר שחייבין על העלאתו בחוץ וכו' כיצד הקומץ או לבונה והאימורין וכו' ואינו חייב על החסר. משנה ובגמרא שם (דף ק"ט.): ומ"ש

פי"ט א אין המעלה בחוץ כו'. גרסינן בפ' פרת מטואל (דף ק"ג.): קרבן שומע אני אפילו קדשי נדק נביט מ"ל ואל פתח אהל מועד לא הביאו ע"כ. ועיין שם בדריש שהביא שני פירושים ודחה הפירוש האחד שאמר שהטעם הוא משום דה"ב דה"ס בעלי מומין ועיין שם במס' ופס"י דימות (דף ס"ג.): הוצאת ברייתא זו וגם שם רש"י דמה אומן הפירות ועיין שם במס' אף בפ"ק דממונה (דף י"ד.) כתב רש"י הפירות הדמיו ועיין בקרבן אהרן בפ' שחטי מוך, ולא לאמי

הכי ולא לומר ששהא הלכה כימילתה: ומ"ש אבל המעלה מנחה שלא נקמצה פטור וכו'. משנה ובגמרא שם: **ו היוצק** והבולל והפותר וכו'. משנה ובגמרא בפרק דזבחים (דף ק"ב.): **ז פרה** אדומה ששרפה חוץ ממקום שריפתה וכו'. משנה שם: ומ"ש אחר שהתורה עליו. נחמל בפרק זה: אבל קדשים פסולין שהיה פיסולן בקדש וכו'. משנה בפרק השוחט ומעלה:

ח כל דבר שחייבין על העלאתו בחוץ וכו' כיצד הקומץ או לבונה והאימורין וכו' ואינו חייב על החסר. משנה ובגמרא שם (דף ק"ט.): ומ"ש

פי"ט א אין המעלה בחוץ כו'. גרסינן בפ' פרת מטואל (דף ק"ג.): קרבן שומע אני אפילו קדשי נדק נביט מ"ל ואל פתח אהל מועד לא הביאו ע"כ. ועיין שם בדריש שהביא שני פירושים ודחה הפירוש האחד שאמר שהטעם הוא משום דה"ב דה"ס בעלי מומין ועיין שם במס' ופס"י דימות (דף ס"ג.): הוצאת ברייתא זו וגם שם רש"י דמה אומן הפירות ועיין שם במס' אף בפ"ק דממונה (דף י"ד.) כתב רש"י הפירות הדמיו ועיין בקרבן אהרן בפ' שחטי מוך, ולא לאמי

הכי ולא לומר ששהא הלכה כימילתה: ומ"ש אבל המעלה מנחה שלא נקמצה פטור וכו'. משנה ובגמרא שם: **ו היוצק** והבולל והפותר וכו'. משנה ובגמרא בפרק דזבחים (דף ק"ב.): **ז פרה** אדומה ששרפה חוץ ממקום שריפתה וכו'. משנה שם: ומ"ש אחר שהתורה עליו. נחמל בפרק זה: אבל קדשים פסולין שהיה פיסולן בקדש וכו'. משנה בפרק השוחט ומעלה:

ח כל דבר שחייבין על העלאתו בחוץ וכו' כיצד הקומץ או לבונה והאימורין וכו' ואינו חייב על החסר. משנה ובגמרא שם (דף ק"ט.): ומ"ש

פי"ט א אין המעלה בחוץ כו'. גרסינן בפ' פרת מטואל (דף ק"ג.): קרבן שומע אני אפילו קדשי נדק נביט מ"ל ואל פתח אהל מועד לא הביאו ע"כ. ועיין שם בדריש שהביא שני פירושים ודחה הפירוש האחד שאמר שהטעם הוא משום דה"ב דה"ס בעלי מומין ועיין שם במס' ופס"י דימות (דף ס"ג.): הוצאת ברייתא זו וגם שם רש"י דמה אומן הפירות ועיין שם במס' אף בפ"ק דממונה (דף י"ד.) כתב רש"י הפירות הדמיו ועיין בקרבן אהרן בפ' שחטי מוך, ולא לאמי

הכי ולא לומר ששהא הלכה כימילתה: ומ"ש אבל המעלה מנחה שלא נקמצה פטור וכו'. משנה ובגמרא שם: **ו היוצק** והבולל והפותר וכו'. משנה ובגמרא בפרק דזבחים (דף ק"ב.): **ז פרה** אדומה ששרפה חוץ ממקום שריפתה וכו'. משנה שם: ומ"ש אחר שהתורה עליו. נחמל בפרק זה: אבל קדשים פסולין שהיה פיסולן בקדש וכו'. משנה בפרק השוחט ומעלה:

ח כל דבר שחייבין על העלאתו בחוץ וכו' כיצד הקומץ או לבונה והאימורין וכו' ואינו חייב על החסר. משנה ובגמרא שם (דף ק"ט.): ומ"ש

פי"ט א אין המעלה בחוץ כו'. גרסינן בפ' פרת מטואל (דף ק"ג.): קרבן שומע אני אפילו קדשי נדק נביט מ"ל ואל פתח אהל מועד לא הביאו ע"כ. ועיין שם בדריש שהביא שני פירושים ודחה הפירוש האחד שאמר שהטעם הוא משום דה"ב דה"ס בעלי מומין ועיין שם במס' ופס"י דימות (דף ס"ג.): הוצאת ברייתא זו וגם שם רש"י דמה אומן הפירות ועיין שם במס' אף בפ"ק דממונה (דף י"ד.) כתב רש"י הפירות הדמיו ועיין בקרבן אהרן בפ' שחטי מוך, ולא לאמי

הכי ולא לומר ששהא הלכה כימילתה: ומ"ש אבל המעלה מנחה שלא נקמצה פטור וכו'. משנה ובגמרא שם: **ו היוצק** והבולל והפותר וכו'. משנה ובגמרא בפרק דזבחים (דף ק"ב.): **ז פרה** אדומה ששרפה חוץ ממקום שריפתה וכו'. משנה שם: ומ"ש אחר שהתורה עליו. נחמל בפרק זה: אבל קדשים פסולין שהיה פיסולן בקדש וכו'. משנה בפרק השוחט ומעלה:

ח כל דבר שחייבין על העלאתו בחוץ וכו' כיצד הקומץ או לבונה והאימורין וכו' ואינו חייב על החסר. משנה ובגמרא שם (דף ק"ט.): ומ"ש

פי"ט א אין המעלה בחוץ כו'. גרסינן בפ' פרת מטואל (דף ק"ג.): קרבן שומע אני אפילו קדשי נדק נביט מ"ל ואל פתח אהל מועד לא הביאו ע"כ. ועיין שם בדריש שהביא שני פירושים ודחה הפירוש האחד שאמר שהטעם הוא משום דה"ב דה"ס בעלי מומין ועיין שם במס' ופס"י דימות (דף ס"ג.): הוצאת ברייתא זו וגם שם רש"י דמה אומן הפירות ועיין שם במס' אף בפ"ק דממונה (דף י"ד.) כתב רש"י הפירות הדמיו ועיין בקרבן אהרן בפ' שחטי מוך, ולא לאמי

ומ"ש

משנה למלך

לרבינו שהביא דין זה ולא ידעתי למה. ודע שמדברי המוס' פ"ק דע"ז (דף י"ג.) ד"ה ושמעתי נראה מדרבנן אסור לשחוט קדשי זבחה בחוץ גזירה אטו קדשי מנחה ועיין גמ"ש המוס' פ"ו דזבחים (דף י"ט.): **ג מכאן** אמרו הוורק את הדרם וכו'. עיין כ"מ ומשנה ערוכה היא בפ' ז"ב דזבחים (דף ק"א.) ונדק ק"י. ביארו מהיכל נפקא לן דזוקק בחוץ חייב:

העלה

נכיוש וכו' לא היה עם חזקה אלא מי עדיפה חזקה בלא כיוש מחזקה עם כיוש ואל"ע:
פ"ז א מצות עשה ליראה מן המקדש וכו' ולא מן המקדש אתה ירא וכו'.

הגויז הימה גזירה חליה בקדש וחליה בחול מדקמיני המס דוקן יושב בצמערנה ואי לאו דחליה
בחול היכי מלי ימיז:

ז אף על פי שהמקדש היום וכו'. נפרק בני העיר (דף כ"ח.) ופי"ק דינמות (דף ו'.).
ומ"ש מה שמירת שבת לעולם וכו'. לשון ספרא:

ח בזמן שהמקדש בניו וכו'. נפרק הרואה
(דף ס"א:) אהא דמתן לא יקל ראשו

ב ואיזהו יראתו וכו' עד אלא יקיפו מבחוץ. עם ונפרק הרואה (דף נ"ד.). ומ"ש
ולא יכנס לו אלא לדבר מלוה.

נגד שער המזרח אמר רבי יוחנן לא אמרו אלא
מן הצופים ולפנים וצירופה וכשאיין גדר וזמון

ג וכל הנכנסין לחר הבית נכנסין דרך
ימין וכו' עד ויקרבוך. נפרק שני
דמדות (משנה ג') וכו"ל:

שהשמינה שורה ופירש"י מן הצופים מקום שיכולים
לראות משם הר הבית ומשם והלאה איין

ד כל שהשליש עבודה וכו'. נפרק הוליא
לו (דף נ"ג.) כהנים בעבודתן ולויים

ולויים שיהיה אלא מלדדין פניהם
הולכים ומשמע דמלדדין דקתני היינו משום

דל"א לחדש לילך לאחוריו לגמרי וכן ח"א לו
לילך לאחוריו אלא מעט מעט אע"פ שהוא מלדד

לש מקום נמוך הוא. וכשאיין גדר מספיק בניו
להר הבית. וזמון שהשמינה שורה שבי"ה קיים:

ה לא יקל אדם את ראשו כנגד שער
מזרחי של עזרה וכו'. נפרק הרואה
(דף נ"ד.):

הרואה (דף ס"א:) [מדן שיפנה אמנם מדן שינה
לא נזכר שם אלא (בדף ה') גבי אהא דינמות].

ו ואסור לכל אדם לישב בכל העזרה
וכו'. בטוק פרק אלו נאמרין (דף
מ"ב:) ופי"ק דממיל (דף כ"ו.) ופי"ק דיומא (דף

כ"ה.):
ומ"ש והסנהדרין שהיו יושבים בלשכת

ז ואסור ללכת ארבע אמות מעט מעט
ועד לו טעם דככלל מעט מעט הוא וקמ"ג
השמיטו:

בין מורה למערב וכו'. נפרק
הרואה (דף ס"א:) [מדן שיפנה אמנם מדן שינה

ח ואסור ללכת ארבע אמות מעט מעט
ועד לו טעם דככלל מעט מעט הוא וקמ"ג
השמיטו:

לא נזכר שם אלא (בדף ה') גבי אהא דינמות].
ומ"ש וכל הממיל מים מן הצופים ולפנים וכו'.

ט ואסור ללכת ארבע אמות מעט מעט
ועד לו טעם דככלל מעט מעט הוא וקמ"ג
השמיטו:

כדינו המוגהים:
לכאדם שיעשה וכו'. עד אע"פ שיש

י ואסור ללכת ארבע אמות מעט מעט
ועד לו טעם דככלל מעט מעט הוא וקמ"ג
השמיטו:

לכאדם שיעשה וכו'. עד אע"פ שיש
לה' קיים. נפרק כל הלמנים (דף
מ"ג.):

יא שלש מחנות היו במדבר וכו' עד
מעלה יתירה בבית עולמים.
נפרק במלה דומים (דף קט"ו:) קי"ו.)

לכאדם שיעשה וכו'. עד אע"פ שיש
לה' קיים. נפרק כל הלמנים (דף
מ"ג.):

יב כל א"י מקודשת מכל הארצות וכו'.
עשר

לכאדם שיעשה וכו'. עד אע"פ שיש
לה' קיים. נפרק כל הלמנים (דף
מ"ג.):

יג כל א"י מקודשת מכל הארצות וכו'.
עשר

לכאדם שיעשה וכו'. עד אע"פ שיש
לה' קיים. נפרק כל הלמנים (דף
מ"ג.):

יד כל א"י מקודשת מכל הארצות וכו'.
עשר

לכאדם שיעשה וכו'. עד אע"פ שיש
לה' קיים. נפרק כל הלמנים (דף
מ"ג.):

טו כל א"י מקודשת מכל הארצות וכו'.
עשר

לכאדם שיעשה וכו'. עד אע"פ שיש
לה' קיים. נפרק כל הלמנים (דף
מ"ג.):

טז כל א"י מקודשת מכל הארצות וכו'.
עשר

לכאדם שיעשה וכו'. עד אע"פ שיש
לה' קיים. נפרק כל הלמנים (דף
מ"ג.):

יז כל א"י מקודשת מכל הארצות וכו'.
עשר

לכאדם שיעשה וכו'. עד אע"פ שיש
לה' קיים. נפרק כל הלמנים (דף
מ"ג.):

יח כל א"י מקודשת מכל הארצות וכו'.
עשר

לכאדם שיעשה וכו'. עד אע"פ שיש
לה' קיים. נפרק כל הלמנים (דף
מ"ג.):

יט כל א"י מקודשת מכל הארצות וכו'.
עשר

לכאדם שיעשה וכו'. עד אע"פ שיש
לה' קיים. נפרק כל הלמנים (דף
מ"ג.):

כ כל א"י מקודשת מכל הארצות וכו'.
עשר

לכאדם שיעשה וכו'. עד אע"פ שיש
לה' קיים. נפרק כל הלמנים (דף
מ"ג.):

כא כל א"י מקודשת מכל הארצות וכו'.
עשר

לכאדם שיעשה וכו'. עד אע"פ שיש
לה' קיים. נפרק כל הלמנים (דף
מ"ג.):

כב כל א"י מקודשת מכל הארצות וכו'.
עשר

לכאדם שיעשה וכו'. עד אע"פ שיש
לה' קיים. נפרק כל הלמנים (דף
מ"ג.):

כג כל א"י מקודשת מכל הארצות וכו'.
עשר

לכאדם שיעשה וכו'. עד אע"פ שיש
לה' קיים. נפרק כל הלמנים (דף
מ"ג.):

כד כל א"י מקודשת מכל הארצות וכו'.
עשר

לכאדם שיעשה וכו'. עד אע"פ שיש
לה' קיים. נפרק כל הלמנים (דף
מ"ג.):

כה כל א"י מקודשת מכל הארצות וכו'.
עשר

לכאדם שיעשה וכו'. עד אע"פ שיש
לה' קיים. נפרק כל הלמנים (דף
מ"ג.):

כו כל א"י מקודשת מכל הארצות וכו'.
עשר

לכאדם שיעשה וכו'. עד אע"פ שיש
לה' קיים. נפרק כל הלמנים (דף
מ"ג.):

כז כל א"י מקודשת מכל הארצות וכו'.
עשר

לכאדם שיעשה וכו'. עד אע"פ שיש
לה' קיים. נפרק כל הלמנים (דף
מ"ג.):

סימן קמ

הערה בענין קרבנות בזה"ז

חכם, ואי משום דקרבן יחיד בעי סמיכה ומבואר דאף שאין הסמיכה מעכבת מ"מ אין מקריבין לכתחלה בלא סמיכה כדאיתא בפסחים ס"ט ע"א עייש"ה בתוד"ה הני מילי ובגיטין כ"ח ע"ב בתוד"ה והא בעי ובתוס' רי"ד שם, מ"מ הרי כמו שאין קרבנות צבור טעונין סמיכה כך גם קרבן יחיד בבמת יחיד אינו טעון סמיכה כמבואר בשלהי מס' זבחים ונמצא דממנ"פ אינו טעון כלל סמיכה, ובר מן דין הרי אפשר גם לעשותו ע"י אשה כיון שקרבנות נשים אינם טעונים כלל סמיכה, ועיין גם בפתיחה לקונט' דרישת ציון וירשלים להגאון מוהר"ד מקארלין ז"ל שכתב כעיי"ז "דאפשר להקדיש קרבן פסח על תנאי אם המקום קדוש לעתיד כשטת הרמב"ם יהי' הקדש מקרבן פסח ואם המקום חול יהי' חולין והזריקה יהי' כזורק מים בעלמא וההקטרה כשורף חלב בעלמא" אלא שחזר מזה וכתב "אך לדעתי לא נוכל לעשות זאת לדעת הרמב"ם מכמה דברים וספיקות בדינים העומדים לנגדנו ואם נטעה בהם נתחייב כרת על הכניסה למקום הבית לדעת הרמב"ם" מ"מ לגבי הערה זו של מרן הגרצ"פ שליט"א הרי אפשר שפיר להקריב על תנאי וכדאמרן.

אולם בשאילת יעב"ץ ח"א סי' פ"ט כתב שהר"ח מפריז לא רצה להקריב כי אם קרבן פסח בלבד משום דאי אפשר כלל להקריב תמידין ומוספין כיון שאינם באים אלא משל צבור ורחוק מאד שנוכל לקבץ שקלים מכל שבטי ישראל. ועוד שהרי א"א שיהא קרבנו של אדם קרב והוא אינו עומד ע"ג כמ"ש פ"ד דתענית, וגם גאוני עולם הרע"א והחת"ס ז"ל הסכימו לזה וכתבו שרק הפסח בלבד הוא דאפשר בהקרבה כמובא בס' דרישת ציון ומכיון שכן אי אפשר אלא על תנאי שאם אינו פסח יהי' שלמים, ודבר זה יתכן שאין לעשות כן לכתחלה כיון שהפסח בשפיכה והשלמים בזריקה וכמבואר בפסחים פ"ט ע"א דאע"ג שאין זה לעיכובא מ"מ אין עושין כן לכתחלה, ועיין בזה בשאגת ארי' סי' ל"א ד"ה בהכי, רק מסתפק אני דאפשר שבבמה אין שום חלוק בין זריקה לשפיכה ואף אלה שניתנים בזריקה מותרים גם בשפיכה לכתחילה.

אלא שעיקר דבריהם צ"ע דלפי מה דסברי שא"א להקריב בזה"ז כי אם קרבן פסח הרי קשה טובא ממשנה שלימה שאין מחנכין את המזבח אלא בתמיד, ומה שהקשו דצריכים דוקא לשקלי הצבור עיין בדרישת ציון דאפשר שפיר ע"י זכוי ויכוין למוסרם לצבור יפה יפה ועיין גם בחתן סופר או"ח סי' א', וע"ז שהקשה

הנני להעיר בזה במה שכתב בענין זה מרן הגאון מנהרצ"פ פראנק שליט"א בקונט' הר צבי מאמר א' אות ב' וז"ל, כמובן עיקרו של דבר זה תלוי בבירור הלכה של קדושת המקדש אי נוהג בזה"ז או לא וכבר ידוע שיטת הרמב"ם דקדושה ראשונה של מקום מקדשנו קדשה לעתיד לבוא והראב"ד השיג עליו ולפי"ז הרי לנגדנו הר גדול שיטת הראב"ד דחסר לנו כהיום קדושת המקדש להקריב בו עולה וזבח וכו' ושאל רבנו רע"א להגאון ר' צבי קלישר דבאנו לפלוגתא דרמב"ם וראב"ד הנו', וע"ז השיב לו הג' מהר"ץ זצ"ל לכאורה אין לזה ענין עם נ"ד שהרי למ"ד לא קדשה שרי להקריב אפי' בחוץ כדאיתא במגילה יוד ע"א שמעתי שמקריבין בבית חונו וכו' עכ"ל, ומרן רע"א שתיק לי' לדבריו אלה. ולענ"ד הדברים תמוהים איך אפשר להקריב מכח ממ"צ דלהרמב"ם שפיר קא מקריב מטעם דיש לו קדושת המקדש, ואת"ל כהראב"ד יקריב מתורת במה, הא חלוקים הם בדיני ההקרבה ולא קרב זא"ז כלל, דמתורת במה א"א להקריב שום קרבן צבור וקרבן יחיד נמי א"א להקריב דשמה כהרמב"ם דיש לו קדושת המקדש וא"א להקריב קרבן יחיד מפני הטומאה דלא הותרה אלא בצבור, וזה אין לדחוק בכוונת מהר"ץ ז"ל דהא דרוצה להתיר ההקרבה מטעם היתר במה לשטת הראב"ד היינו דס"ל דזה חשיב במה גדולה ושפיר קרב בה קרבנות צבור, דזה אינו דמזבח לחוד לא סגי דלחשב במת צבור בלי אהל מועד ומה שהביא בס' כפתור ופרח שר"ח מפריש אמר לבוא לירושלם ושיקריב קרבנות בזה"ז, י"ל דהוא פסק כהרמב"ם ולדידיה לא הוי ספיקא כלל, אבל אנן בדין הרי קמן גילוי דעת מגדולי הדורות דמכלל ספיקא לא נפקא עכ"ל.

ונלענ"ד דהנה בלא"ה תנן במנחות מ"ט ע"א דבמזבח חדש אין מחנכין אלא בתמיד של שחר וכן פסק הרמב"ם בפ"א מתמידין ומוספין הי"ב, ומכיון שכן הרי אפשר להקדיש קרבן עולה על תנאי שאם ההלכה היא כהרמב"ם הרי זה קרבן תמיד דהוי קרבן צבור שדוחה את הטומאה, ואם ההלכה היא כהראב"ד הרי זה רק עולת יחיד שמקריבין גם בבמת יחיד, ואי משום דקרבן צבור צריך שיהא משל שקלי הצבור הרי אפשר גם לזכות את הכסף על תנאי זה, וכן מצינן בתוס' ר"ה דף ל' ע"ב ובביצה דף ה' ע"א שכתבו שיכולים להקריב כבש על תנאי שאם יבואו עדים יהא מוסף ואם לא יבואו עדים יהא תמיד, וכ"ש הכא דלא תליא כלל בבירור כיון דקמי שמיא גליא וכידוע דכל שהספק הוא בדבר העבר אין זה שייך כלל לפלוגתא דברירה והוי כאילו וכבר בה

בטומאה, דאף שגם זר מקריב בכמה מ"מ טמא שפיר פסול גם בכמה כמ"ש הרמב"ם והרע"ב בשלהי מס' זבחים אהא דתנן אבל הזמן והנותר והטמא שוין בזה ובזה, וכן כתבו גם התוס' בזבחים כ"ח ע"ב ד"ה מסתברא עיי"ש בתוי"ט ובמל"מ ריש הל' קרבן פסח ובתוס' רעק"א ז"ל שם במשניות.

ועל זה שהעירו דאיך אפשר לעבוד עבודה בזה"ז מדברי הרמב"ם בפ"ה מכלי המקדש הט"ז שכתב דאסור לעבוד עד שיחנכוהו בחביתין, ואי אפשר לחנך עכשו בחביתין שהוא קרבן יחיד ואינו בא בטומאה, נלענ"ד שיש להוכיח כדעת מל"מ שם שסובר דאין זה לעיכובא, שהרי מבואר בזבחים קי"ז ע"ב תוד"ה ורבנן דלר' יהודה דסובר שאין מנחות ועופות בכמה אין זה דוקא בכמת יחיד אלא גם בכמת צבור לא הקריבו מנחות, וא"כ כמה התחנך הכהן ועל כרחק שחנוך זה אינו לעיכובא ומותר לעבוד גם לכתחלה כשאי אפשר לחנכו בחביתין.

היעב"ץ דצריכים דוקא למעמדות, לא הבינותי דכמו שבעיקר ההקרה אמרינן דטומאה דחוייה בצבור כמו כן הותרה גם המעמדות כיון שהוא צורך הקרבן וכמבואר ברמב"ם פ"ד מביאת מקדש הי"ב שכולם מותרים והיינו מטעם מעמדות, וע"כ שכוונתו לומר דא"א לסדר בזה"ז מעמדות, וסובר שהמעמדות הן לעיכובא כפשטות הגמ' בתענית, אולם ראיתי בשטמ"ק בערכין י"א ע"א אות ו' שהביא משמיה דהרא"ש וז"ל, הא דאמרינן בפ' בתרא דתענית כהנים לויים וישראלין מעכבין את הקרבן מסתבר דישראל לא מעכבי כפרה דתשמרו להקריב לי כתיב וצריכין שיעמדו ישראל על קרבנם, אבל אי ליתנייהו שם לא מעכבי כפור, עכ"ל. ומכיון שכן אפשר שפיר להקריב קרבן תמיד על תנאי שאם ההלכה כהראב"ד הרי זה עולת יחיד.

אולם בהתבונני ראיתי שמטעם אחר אי אפשר כלל להקריב קרבן על תנאי, משום דאם כהראב"ד ואין זה חשיב אלא במת יחיד א"כ הרי אין מקריבין